

Ministerium: Beskæftigelsesministeriet

Senere ændringer til forskriften

Journalnummer: Beskæftigelsesmin.,
Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, j.nr. 19/11625

Ingen

Skrivelse om orientering om vedtagelse af lov nr. 1558 af 27. december 2019 om ændring af lov om aktiv socialpolitik, integrationsloven og forskellige andre love (Enklere og skærpede sanktioner, styrket kontrol med snyd og færre fejludbetalinger m.v.)

Orientering om lov nr. 1558 af 27. december 2019 om ændring af lov om aktiv socialpolitik, integrationsloven og forskellige andre love (Enklere og skærpede sanktioner, styrket kontrol med snyd og færre fejludbetalinger m.v.)

Lovforslag L 66 om ændring af lov om aktiv socialpolitik, integrationsloven og forskellige andre love (Enklere og skærpede sanktioner, styrket kontrol med snyd og færre fejludbetalinger m.v.) blev vedtaget ved 3. behandling i Folketinget den 20. december 2019.

Lovforslaget som vedtaget ved 3. behandlingen kan findes på Folketingets hjemmeside.

Loven træder i kraft den 1. januar 2020. De hidtil gældende regler finder fortsat anvendelse for hændelser, der er sket før lovens ikrafttræden, og de nye sanktionsregler finder først anvendelse, når kommunen har givet vejledning i overensstemmelse med de nye vejledningsregler.

Lov nr. 551 af 7. maj 2019 om ændring af bl.a. lov om aktiv socialpolitik – L 210 Folketinget 2018-19 (Konsekvenser af aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats m.v.) - indfører fra 1. januar 2020 elementer, der har tilknytning til lovforslag L 66. Disse elementer beskrives tillige i denne orienteringsskrivelse.

Nedenfor gennemgås de centrale elementer, som kommunerne skal iagttage ved lovens ikrafttræden den 1. januar 2020:

- 1) Vejledning
- 2) Rimelige grunde
- 3) Værnsregler for aktivitetsparate (§ 13, stk. 8 og udvidet partshøring)
- 4) Nye sanktionssatser
- 5) Skærpet rådighedssanktion
- 6) Aftale om jobsøgning og sanktion ved manglende overholdelse af aftalen
- 7) Selvbooking, herunder sanktion for jobparate og åbenlyst uddannelsesparate samt personer i jobafklaringsforløb
- 8) Skærpede sanktioner ved udlandsophold og uoplyst arbejde, pligt til politianmeldelse og ret til kortere udlandsophold
- 9) Jobcenteret anviser, hvordan ydelsesmodtageren skal melde sygdom
- 10) Flyttehjælp efter LAS, kapitel 10
- 11) Agterskrivelse og afgørelse i et
- 12) Sanktion for manglende underskrift af opholds- og selvforsørgelseserklæringen (Integrationsloven)
- 13) Ændring af rådighedstilsynet
- 14) Øvrige elementer

1. Vejledning

Kommunernes vejledningsindsats er med lovændringen forenklet både i form og indhold. Kommunen skal senest ved den første jobsamtale efter ansøgningen om hjælp vejlede personen om alle rettigheder og pligter i forhold til rådighed og sanktioner forbundet med hjælpen, og vejledningen skal gives skriftligt. Vejledningen vil således skulle gives senest ved første jobsamtale, og kommunen vil dermed ikke længere have pligt til at give en ansøger eller modtager af hjælp skriftlig vejledning, hver gang personen får et tilbud, henvises til arbejde, indkaldes til samtale m.v. Vejledningen vil derfor ikke længere skulle rette sig specifikt mod den konkrete aktivitet, som kommunen tilbyder eller indkalder personen til, og vil således ikke længere kun skulle målrettes i forhold til, om personen indkaldes til en samtale, et tilbud m.v., hvor vejledningen hidtil har haft forskelligt indhold.

I forbindelse med indkaldelsen til første jobsamtale vil det af indkaldelsen skulle fremgå, at hvis personen udebliver fra samtalen, vil kommunen træffe afgørelse om fradrag i hjælpen med en sanktionssats efter lovens § 35, stk. 4, for hver dag, personen udebliver fra samtalen. Kommunen vil således ved første jobsamtale kunne træffe afgørelse om sanktion uanset, at vejledningen ikke er blevet gennemgået med personen. For aktivitetsparate personer vil kommunen forud for en afgørelse om sanktion som hidtil skulle vurdere, om personen har haft en rimelig grund til at udeblive m.v., se hertil punkt 3.

Kommunen skal drøfte og gennemgå vejledningen med personen på en måde, der tager hensyn til den pågældendes situation, så kommunen sikrer, at vejledningen er givet under hensyn til personens forudsætninger. Kommunen skal desuden sikre, at den skriftlige vejledning udleveres til personen ved første henvendelse, og at vejledningen tillige sendes til personen. Kommunen skal endelig sikre, at vejledningen gennemgås og gøres tilgængelig for personen hvert halve år. Kommunen skal give vejledningen hyppigere, hvis kommunen konkret vurderer, at en person har behov for dette. Kommunen vil skulle dokumentere på sagen, hvilken vejledning kommunen har givet til personen, og at vejledningen er udleveret til og gjort tilgængelig for personen, herunder hvornår den er givet, og hvilken ordlyd den givne vejledning har.

De udarbejdede pjecer, der udsendes med denne skrivelse til kommunerne, skal bidrage til at sikre, at personen får den nødvendige vejledning. Kommunen kan anvende pjecen som vejledning, men skal være opmærksom på, at der gælder en udvidet forpligtelse til at vejlede personer forud for, at kommunen vurderer, at en person skal omfattes af den skærpede sanktion efter den foreslåede § 40 a, se hertil punkt 5.

Den forenkledede vejledningsindsats omfatter både modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, ressourceforløbsydelse i ressourceforløb og jobafklaringsforløb samt modtagere af ledighedsydelse.

2. Rimelige grunde

Med lovændringen er den udtømmende liste med rimelige grunde, der angav, hvornår en modtager af hjælp ikke skulle stå til rådighed, blevet afskaffet. Det betyder, at kommunerne allerede ved afgivelsen af tilbud skal tage højde for og angive, hvilke rimelige grunde en person har til ikke at tage imod et tilbud. Dermed vil personen fra start få en indsats, som den pågældende har forudsætninger for og pligt til at deltage i.

Selvom den udtømmende liste er afskaffet med lovændringen, vil kommunen fortsat ved afgivelsen af tilbud og ved vurdering af udeblivelser m.v. skulle iagttage de 10 rimelige grunde. De rimelige grunde er således fortsat gældende både i forbindelse med, at kommunerne afgiver et tilbud, indkalder til jobsamtaler, henviser til arbejde m.v., og hvis personen under deltagelsen i tilbuddet eller forud for en selvbooket jobsamtale eller påbegyndelse af henvist arbejde m.v. får en rimelig grund til ikke at deltage, f.eks. sygdom. Lovændringens formål er at præcisere, at andre forhold også vil kunne udgøre en rimelig grund til,

at en person ikke skal opfylde sin rådighedsforpligtelse, f.eks. at den pågældende skal til begravelse af nærtstående. Personens retsstilling bevares dermed uændret, og det tydeliggøres, at kommunerne har ansvaret for, at de tilbud m.v., der afgives, er rimelige og individuelt tilpassede den enkeltes situation.

Med lovændringen er det desuden præciseret, at kommunen – ud over at vurdere, om der er andre forhold, der kan begrunde, at den pågældende ikke har pligt til at udnytte sine uddannelses- og arbejdsmuligheder – i lighed med praksis også skal vurdere, om en sanktion vil fremme en aktivitetsparat persons rådighed, inden kommunen pålægger personen en sanktion. Hvis det ikke er tilfældet, vil personen ikke skulle have en sanktion. Kommunen skal inddrage de oplysninger, som kommunen har om personens forhold, i den konkrete vurdering af, om der er forhold, der vil kunne begrunde, at personen ikke skal have en sanktion. Kommunen skal også inddrage de oplysninger, kommunen har om personens grund til at udeblive m.v., se hertil punkt 3.

De rimelige grunde fremgår af to nye bekendtgørelser om rådighed for henholdsvis job-og uddannelsesparate og aktivitetsparate, herunder bl.a. at kommunen allerede ved henvisning til arbejde, afgivelsen af tilbud m.v. skal tage hensyn til de forhold, som tidligere var angivet i den udtømmende liste som rimelige grunde for afslag eller ophør ved henvist arbejde, tilbud m.v.

3. Værnsregler og udvidet partshøring for aktivitetsparate

Der er i gældende regler en række værnsregler i forhold til aktivitetsparate modtagere af hjælp. Baggrunden for de særlige værnsregler for aktivitetsparate er, at denne gruppe af personer kan være meget udsatte og skrøbelige, og kan have svært ved at overskue de betingelser, som kommunen stiller til personen for, at denne vil kunne modtage en ydelse. Der vil også ofte være tale om personer, som ikke vil kunne reagere på en økonomisk sanktion i form af fradrag i eller ophør af deres forsørgelsesgrundlag. Nogle vil også på grund af psykiske problemer, manglende bolig eller andre faste rammer omkring deres tilværelse have svært ved at forholde sig til skriftlige henvendelser fra kommunen, f.eks. indkaldelser til samtaler eller partshøringer i forbindelse med evt. sanktioner for manglende fremmøde og lignende.

Med lovændringen præciseres det i § 13, stk. 8, i lov om aktiv socialpolitik i overensstemmelse med gældende praksis, at det er betingelse for at pålægge en aktivitetsparat modtager af hjælp en rådighedssanktion, at kommunen har vurderet, at sanktionen vil fremme personens rådighed. I forhold til aktivitetsparate personer skal kommunen derfor altid – forud for sanktionering – vurdere, om en sanktion fremmer personens rådighed. Alvorlige psykiske lidelser vil f.eks. i det konkrete tilfælde kunne betyde, at der ikke skal gives en rådighedssanktion. Det kan f.eks. være, hvis personen som følge af den psykiske sygdom ikke vil være i stand til at tilrettelægge og strukturere sin hverdag, og en økonomisk sanktion derfor ikke vil fremme personens rådighed. Der, hvor en rådighedssanktion ikke vil medvirke til at fremme rådigheden hos en aktivitetsparat modtager af hjælp, skal der således ikke gives en rådighedssanktion. Der henvises til ny bekendtgørelse og vejledning om rådighed for personer, der ansøger om eller modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp som aktivitetsparate.

Vejledning

Særligt i forhold til personer, der er aktivitetsparate, skal kommunen i forbindelse med den skriftlige vejledning, jf. punkt 1, være opmærksom på, om personen har forstået vejledningen ved at give vejledningen på en måde, der tager hensyn til personens situation, herunder at vejledningen gives under hensyn til personens forudsætninger, således at det bedst muligt sikres, at personen kender til og forstår sine rettigheder og pligter.

Kommunerne skal fortsat foretage en række ekstra skridt, før aktivitetsparate modtagere af hjælp kan sanktioneres. I forhold til den skærpede rådighedssanktion gælder dette både i forhold til at vurdere, om

personen skal være omfattet af den skærpede sanktion, og i forhold til eventuelle udeblivelser fra den aktivitet, som personerne skal møde op i, når personerne er omfattet af en skærpet sanktion, se punkt 5.

Udvidet partshøring

For aktivitetsparate gælder der endvidere særlige regler om udvidet partshøring (personlig kontakt). Det er med lovændringen præciseret, hvad der er en tilstrækkelig indsats fra kommunernes side for at komme i personlig kontakt med en aktivitetsparat person.

Hvis kommunen har vanskeligt ved at opnå personlig kontakt med personen, vil kravet kunne opfyldes ved, at kommunen etablerer kontakt via f.eks. en mentor eller et tilbudssted m.v., som personen allerede er i forbindelse med for på den måde at komme i kontakt med personen, således at kommunen kan tilvejebringe oplysninger om fraværet m.v., der kan danne grundlag for vurderingen af, om personen skal have en sanktion i det konkrete tilfælde. Kontakt vil ligeledes kunne etableres via et familiemedlem, en partsrepræsentant, en værge eller anden kontaktperson forudsat, at personen, der skal skabes kontakt til, og familiemedlemmet m.v. på forhånd har givet samtykke til kontakten. Et familiemedlem m.v. vil dog ikke kunne forpligtes til at skabe kontakt til personen.

Det er fortsat vigtigt, at kommunerne har fokus på, hvordan kommunerne bedst vil kunne understøtte aktivitetsparate personers muligheder for at komme tættere på uddannelse eller arbejdsmarkedet, og stiller de fornødne foranstaltninger og hjælpemidler til rådighed for aktivitetsparate personer.

Der henvises til lovforslagets specielle bemærkninger til § 1, nr. 15 og punkt 5.

4. Nye sanktionssatser

Med lovændringen indføres pr. 1. januar 2020 fire nye sanktionssatser på henholdsvis 200 kr., 400 kr., 600 kr. og 700 kr. for modtagere af hjælp efter §§ 22-25, dvs. selvforsørgelses- og hjemrejseydelse samt overgangsydelse, uddannelseshjælp og kontanthjælp. De fire nye sanktionssatser erstatter de hidtil gældende beregnede dagsatser for disse målgrupper. Sanktionssatserne for modtagere af ressourceforløbsydelse og ledighedsydelse ændres ikke.

De nye sanktionssatser er faste og skal således ikke nedsættes, selv om personens hjælp bliver sat ned f.eks. som følge af egen eller ægtefællens supplerende indtægt. Fradraget i en kalendermåned kan dog ikke overstige den beregnede hjælp for samme måned. Hvis summen af sanktionssatser i en given måned overstiger den beregnede hjælp, kan den overskydende del ikke overføres til den efterfølgende måned.

Størrelsen af sanktionssatsen vil afhænge af den pågældendes indplacering på fire ydelsesintervaller. Det er den pågældendes hjælp efter §§ 22-25 på forseelsestidspunktet uden eventuelle fradrag, der er bestemmende for indplaceringen på ét af de fire ydelsesintervaller. Ved udeblivelse fra tilbud er forseelsestidspunktet den dag, den pågældende udebliver. Ved udeblivelse fra en jobsamtale er forseelsestidspunktet tidspunktet for jobsamtalen, og sanktionen fastsættes på baggrund af ydelsen på dette tidspunkt uanset, om ydelsen ændrer sig, inden vedkommende genoptager kontakten til jobcenteret.

De fire nye sanktionssatser og ydelsesintervaller er i 2020 følgende:

- 1) 200 kr. for personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25 på mindre end 5.550 kr. pr. måned.
- 2) 400 kr. for personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25 på mindst 5.550 kr. og højst 9.800 kr. pr. måned.
- 3) 600 kr. for personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25 på mere end 9.800 kr. og højst 13.350 kr. pr. måned.
- 4) 700 kr. for personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25 på mere end 13.350 kr. pr. måned.

Sanktionssatser og ydelsesintervaller reguleres én gang årligt med samme sats som ydelserne. De regulerede sanktionssatser og ydelsesintervaller afrundes til nærmeste kronebeløb deleligt med 50 kr.

De hidtil gældende beregnede dagsatser finder anvendelse i en overgangsperiode. Dels ved sanktionering fra 1. januar 2020 for hændelser, der er indtruffet inden den 1. januar 2020, og dels for ydelsesmodtagere, der inden den 1. januar 2020 er vejledt efter de dagældende vejledningsregler, men som endnu ikke er vejledt efter de nye vejledningsregler. I denne overgangsperiode vil en sanktion skulle fastsættes efter hidtil gældende regler. De nye sanktionssatser kan således først benyttes, når personen er vejledt i overensstemmelse med de nye regler om vejledning beskrevet i punkt 1.

De nye sanktionssatser samt de hidtil gældende sanktionssatser offentliggøres i "Vejledning om satser m.v. 2020", som udstedes af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering.

5. Skærpet rådighedssanktion

Med ændringen af § 40 a får kommunerne mulighed for at træffe afgørelse om en skærpet rådighedssanktion, allerede når personen har fået én afgørelse om en sanktion på grund af manglende opfyldelse af personens rådighedsforpligtelse. Hidtil har den skærpede rådighedssanktion først kunnet iværksættes efter gentagne tilsidesættelser af rådighedsforpligtelsen.

Den skærpede rådighedssanktion omfatter uddannelsesparate, herunder åbenlyst uddannelsesparate, samt jobparate og aktivitetsparate modtagere af hjælp. Den skærpede rådighedssanktion bliver dermed udvidet til også at omfatte aktivitetsparate modtagere af hjælp efter §§ 22-25.

Den skærpede rådighedssanktion består uændret i, at personen i op til tre måneder alene får udbetalt hjælp for de dage, hvor den pågældende opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at møde op i den aktivitet (tilbud, samtaler eller fremmøde på jobcenteret m.v.), som jobcenteret har anvist.

Ved vurderingen af, om en person skal have en skærpet sanktion på en, to eller tre måneder, kan indgå flere forskellige forhold, herunder hvor lang en periode forseelserne strækker sig over, f.eks. om personen har begået flere forseelser over en kortere periode på to måneder eller over en længere periode på fire eller seks måneder.

Derudover skal kommunen samtidig med afgørelsen om en skærpet sanktion træffe afgørelse om, at personens sag skal lukkes, og at hjælpen skal ophøre, hvis personen i en hel kalendermåned ikke møder frem i den aktivitet, som kommunen har anvist.

Den skærpede rådighedssanktion bliver endvidere ægtefælleafhængig i forhold til, at ægtefællens ydelsessag ligeledes bliver lukket, og hjælpen dermed også vil ophøre for personens ægtefælle, hvis personen i en hel kalendermåned ikke er mødt frem i den aktivitet, som jobcenteret har anvist. Kommunen skal træffe afgørelse om, at ægtefællens sag lukkes, og hjælpen dermed ophører, samtidigt med afgørelsen om skærpet sanktion for den ægtefælle, som ikke har levet op til sin rådighedsforpligtelse.

En afgørelse om skærpet rådighedssanktion er som hidtil betinget af, at kommunen konkret vurderer, at personen med sin adfærd udviser en manglende vilje til at stå til rådighed.

Derudover bliver det en betingelse, at kommunen i forbindelse med afgørelsen om den forudgående sanktion efter §§ 36-40 skriftligt har vejledt personen og dennes eventuelle ægtefælle om den skærpede rådighedssanktion. Kommunen skal således vejlede om konsekvensen for hjælpen, hvis personen to eller flere gange uden rimelig grund afslår et arbejde, afviser eller udebliver fra tilbud, ikke møder til samtale m.v., og om, at personen kun vil kunne få udbetalt hjælp for de dage, hvor personen opfylder sin rådighedsforpligtelse ved at deltage i tilbud, møde til samtale eller møde frem i jobcenteret m.v., som anvist af jobcenteret, jf. § 40 a, stk. 2. Kommunen skal endvidere vejlede om, at personen og en eventuel ægtefæl-

les ydelsessager vil blive lukket, hvis personen i en hel kalendermåned ikke er mødt til den aktivitet, som jobcenteret har anvist.

Reglerne om den udvidede vejledningspligt i forbindelse med den skærpede rådighedssanktion findes i § 35, stk. 2. Kommunen skal dokumentere på personens sag, at skriftlig vejledning er givet, herunder hvordan den er givet, hvornår den er givet, og hvilken ordlyd den givne vejledning har haft, se punkt 3.

Særligt i forhold til personer, der er aktivitetsparate, skal kommunen i forbindelse med den skriftlige vejledning være opmærksom på, om personen har forstået vejledningen ved at give vejledningen på en måde, der tager hensyn til personens situation, herunder at vejledningen gives under hensyn til personens forudsætninger, således at det bedst muligt sikres, at personen kender til og forstår sine rettigheder og pligter.

De særlige hensyn til aktivitetsparate, som er indeholdt i gældende regler om sanktioner, vil blive opretholdt. Kommunerne skal derfor fortsat foretage en række ekstra skridt, før de vil kunne sanktionere aktivitetsparate modtagere af hjælp, både i forhold til at vurdere, om personerne skal være omfattet af den skærpede rådighedssanktion, og i forhold til eventuelle udeblivelser fra den aktivitet, som personerne skal møde op i, når personerne er omfattet af en skærpet sanktion. Kommunen skal endvidere konkret vurdere, om sanktionen vil fremme personens rådighed.

Med indførelsen af den skærpede rådighedssanktion i § 40 a er der ikke længere behov for ophørssanktionen i § 41. Personer, der hidtil har været omfattet af § 41, vil fremover blive sanktioneret med tre sanktionssatser efter § 39, nr. 3, og vil kunne blive omfattet af den skærpede rådighedssanktion efter § 40 a.

6. Aftale om jobsøgning og sanktion ved manglende overholdelse af aftalen

Med lovændringen får kommunen efter § 13 a, stk. 3, pligt til at indgå en aftale om jobsøgningsaktiviteter ved den første jobsamtale med jobparate modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, eller kontanthjælp samt åbenlyst uddannelsesparate, som ikke er omfattet af integrationsloven.

Aftalen kan f.eks. indeholde oplysninger om:

- Hvor mange job personen skal søge.
- Hvilken frist personen har for at søge og dokumentere søgte job i jobloggen.
- Inden for hvilke faglige områder personen skal søge.
- Konkrete job fra Jobnet, som personen kan søge.
- Geografisk område, der skal søges i.
- Andet, f.eks. konkrete job der skal søges, eller andre jobsøgningsaktiviteter.
- Om og hvor mange ansøgninger, personen skal lægge i jobloggen.

Kommunen skal i samarbejde med personen tilrettelægge det konkrete indhold af aftalerne ud fra en individuel og konkret vurdering af, hvad der er meningsfuldt i den enkeltes situation. Der bliver dermed ikke fastsat regler, der stiller krav om, at alle ledige skal søge et bestemt antal job inden for en vis periode.

Hvis personen ikke har opfyldt betingelserne i aftalen om jobsøgningsaktiviteter, vil kommunen kunne indkalde personen til en jobsamtale som led i kontaktforløbet. Ved samtalen skal den manglende overholdelse af jobsøgningsaftalen drøftes, herunder om personen har haft en rimelig grund til ikke at opfylde aftalen om jobsøgningsaktiviteter, f.eks. på grund af længerevarende sygdom.

Har personen ikke haft en rimelig grund til den manglende opfyldelse af jobsøgningsaftalen, skal kommunen efter § 39, nr. 8, træffe afgørelse om sanktionering i form af nedsættelse af hjælpen med tre gange sanktionssatsen.

7. Selvbooking, herunder sanktion for jobparate og åbenlyst uddannelsesparate samt personer i jobafklaringsforløb

Med lov nr. 551 af 7. maj 2019 om ændring af bl.a. lov om aktiv socialpolitik – L 210 Folketinget 2018-19 (Konsekvenser af aftale om en aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats m.v.) - indføres der fra 1. januar 2020 pligt til selvbooking af jobsamtaler for jobparate og åbenlyst uddannelsesparate personer, der modtager hjælp efter §§ 22-25 i lov om aktiv socialpolitik, samt personer, der modtager ressourceforløbsydelse i jobafklaringsforløb. Personerne skal fremover selv digitalt booke jobsamtaler inden for den frist, som jobcenteret har fastsat. Der henvises til bestemmelserne i § 13, stk. 2, og 3, og § 69 k, stk. 2, i loven.

Jobparate udlændinge får med lovændringen som udgangspunkt samme pligt til selv digitalt at booke samtaler i jobcentret, herunder f.eks. dato og tidspunkt, jf. § 20, stk. 4, i integrationsloven. Jobcenteret kan dog beslutte, at udlændingen kan undtages fra kravet om at booke jobsamtaler digitalt, hvis udlændingens sproglige og it-mæssige forudsætninger ikke er tilstrækkelige til, at udlændingen kan opfylde kravene. Jobcenteret skal sørge for, at udlændingen hurtigst muligt bliver i stand til dette. Der henvises til § 20, stk. 5, i integrationsloven.

Hvis en person, som er omfattet af pligten til selvbooking af jobsamtaler, uden rimelig grund ikke overholder pligten til selv digitalt at booke en jobsamtale inden for den frist, som jobcenteret har fastsat, skal kommunen foretage fradrag i ydelsen for de dage, der går, fra personen skulle have booket jobsamtalen digitalt, og indtil personen har booket en jobsamtale digitalt, eller personen har genoprettet kontakten til jobcenteret. Der foretages fradrag i ydelsen for den dag, hvor jobsamtalen skulle have været booket, uanset om personen booker jobsamtalen dagen efter fristen. Der henvises til bestemmelserne i § 37 og § 69 n, stk. 4, i lov om aktiv socialpolitik. Om rimelige grunde henvises til pkt. 3.

Når en person, der er omfattet af pligten til selvbooking, booker en jobsamtale digitalt, sidestilles personens booking af en jobsamtale med en indkaldelse til en jobsamtale. Udeblivelse fra selvbookede jobsamtaler vil medføre fradrag i ydelsen for de dage, der går fra personen skulle være mødt, og indtil kontakten til jobcenteret er genoprettet, jf. § 37, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik.

8. Skærpede sanktioner ved udlandsophold og uoplyst arbejde, pligt til politianmeldelse og ret til kortere udlandsophold

Fra 1. januar 2020 indføres skærpede sanktioner ved udlandsophold og uoplyst arbejde samt en pligt for kommunerne til i visse tilfælde at indgive politianmeldelse. Samtidig indføres ret til udlandsophold af kortere varighed.

Skærpede sanktioner

Med lovændringen skærpes sanktionerne i § 42 og § 43 for personer, der uberettiget og mod bedre vidende har modtaget hjælp under ophold i udlandet, eller som mod bedre vidende har tilsidesat sin pligt til at oplyse om arbejde.

For personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25, dog undtaget tillæg som følge af dokumenteret bidragspligt efter § 23, stk. 3 og § 25, stk. 4, på mindst 11.554 kr. pr. måned (2020-niveau), skal hjælpen nedsættes med 1/3 i 20 uger, og personen skal tilbagebetale den nedsatte hjælp, som udbetales i 20 uger.

For personer, som modtager hjælp efter §§ 22-25, dog undtaget tillæg som følge af dokumenteret bidragspligt efter § 23, stk. 3 og § 25, stk. 4, på mindre end 11.554 kr. pr. måned (2020-niveau), skal hjælpen nedsættes med 3 sanktionssatsen efter § 35, stk. 4, pr. måned i 3 måneder, og personen skal tilbagebetale den nedsatte hjælp i 20 uger.

Samtidig med skærpelsen ophæves ægtefælleafhængigheden for sanktioner efter § 42 og § 43. Det vil således alene være den ægtefælle, der har opholdt sig i udlandet og samtidigt uberettiget og mod bedre vidende har modtaget ydelser, eller som mod bedre vidende har tilsidesat sin pligt til at oplyse om arbejde, som vil blive ramt af sanktionen.

Kommunen skal som hidtil træffe afgørelse om tilbagebetaling af hjælp modtaget uberettiget og mod bedre vidende, jf. § 91, stk. 1, nr. 1 og 2. At kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling i disse tilfælde betyder, at kommunen ikke kan vælge at undlade at stille krav om tilbagebetaling. Det er med andre ord obligatorisk for kommunen at træffe afgørelse om tilbagebetaling, hvis personen uberettiget og mod bedre vidende har modtaget ydelser.

Pligt til politianmeldelse

Med lovændringen indføres en pligt for kommunen til i visse situationer at indgive politianmeldelse, når kommunen træffer afgørelse om tilbagebetaling efter § 91, stk. 1, nr. 1 og 2.

Pligten følger af § 91, stk. 5, hvorefter kommunen skal indgive politianmeldelse, hvis kommunen træffer afgørelse om tilbagebetaling, fordi personen mod bedre vidende uberettiget har modtaget

- 1) ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a og 6 b, dvs. integrationsydelse, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp eller ressourceforløbsydelse, og tilbagebetalingskravet er begrundet i et udlandsophold på mere end 14 sammenhængende kalenderdage, eller
- 2) ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7, dvs. integrationsydelse, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse eller ledighedsydelse, og tilbagebetalingskravet udgør mere end 30.000 kr. for afgørelser truffet før den 1. januar 2023, og mere end 21.500 kr. for afgørelser truffet fra den 1. januar 2023.

Pligten til politianmeldelse er obligatorisk og afhænger alene af, om der er truffet afgørelse om tilbagebetaling som angivet i § 91, stk. 5, som ovenfor angivet.

Kommunerne bør fortsat indgive politianmeldelse i andre situationer, hvis der er mistanke om socialt bedrageri. Hvis en kontanthjælpsmodtager eksempelvis gennem 4 måneder har undladt at oplyse om lønnet deltidsarbejde, og kommunen efterfølgende træffer afgørelse om tilbagebetaling af 20.000 kr., vil der efter en konkret vurdering, henset til den lange periode hvor kontanthjælpsmodtageren har undladt at oplyse om arbejde, kunne være grundlag for en politianmeldelse.

Ret til ophold i udlandet af kortere varighed

Med § 5, stk. 4, i lov nr. 551 af 7. maj 2019 om ændring af bl.a. lov om aktiv socialpolitik – L 210 Folketinget 2018-19 (Konsekvenser af aftale om en aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats m.v.) - indføres der fra 1. januar 2020 mulighed for, at en person kan opholde sig kortvarigt i udlandet i enkeltstående tilfælde og bevare sin ydelse under opholdet under forudsætning af, at personen står til rådighed for tilbud og møder op i tilbud m.v.

Lovændringen giver alene mulighed for, at modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, ressourceforløbsydelse, ledighedsydelse eller revalideringsydelse vil kunne tage kortvarigt ophold i udlandet, dog betinget af, at de vil skulle befinde sig i Danmark inden for hvert døgn. De vil dermed kunne overnatte i udlandet én gang på en kalendermåned f.eks. i forbindelse med en indkøbs- eller teatertur til f.eks. Malmø eller en kort tur til Tyskland.

En person vil højst kunne opholde sig kortvarigt i udlandet én gang pr. kalendermåned, da personen alene vil kunne have kortvarigt ophold i udlandet i enkeltstående tilfælde. Opholdet i udlandet af kortere varighed må ikke ske i forbindelse med påbegyndelse eller afslutning af en ferieperiode.

Personen skal senest 2 dage før udlandsopholdet give kommunen besked herom. Baggrunden er, at ophold i udlandet mere end én gang pr. kalendermåned vil kunne få betydning for personens ret til hjælp. Oplysningspligten svarer til de gældende regler om pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen i § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Kommunen vil dog ikke skulle give en egentlig tilladelse til opholdet i udlandet.

Under opholdet i udlandet skal personen opfylde sin rådighedsforpligtelse. Personen vil således kun kunne opholde sig i udlandet, hvis personen ikke er indkaldt til samtaler, er henvist til arbejde eller skal deltage i tilbud i den periode, hvor personen befinder sig i udlandet. Det vil være personens eget ansvar at sikre sig, at det vil være muligt at vende tilbage til Danmark, således at den pågældende dermed vil kunne opfylde sin rådighedsforpligtelse.

9. Jobcenteret anviser, hvordan ydelsesmodtageren skal meddele f.eks. sygdom

Med lovændringen præciseres det, at ydelsesmodtagere, der skal meddele sygdom, skal meddele dette på den måde, som jobcenteret har angivet, når den pågældende skal møde i tilbud, møde til samtale eller møde på jobcenteret m.v. Kommunen kan f.eks. angive, at meddelelsen skal ske telefonisk til den administrative medarbejder i kommunen, der tager imod sygemeldinger.

Det betyder, at en person, der er syg, alligevel vil kunne få ret til hjælp på dage, hvor den pågældende ikke er mødt, hvis personen har meddelt sygdom på den måde, som jobcenteret har stillet krav om i forbindelse med, at den pågældende har pligt til at møde i tilbuddet, møde til samtalen eller møde op på jobcenteret m.v.

10. Flyttehjælp

Med lovændringen af § 9 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område bliver det den kommune, hvori boligen ligger, der vil have pligt til at træffe afgørelse om flyttehjælp, hvis en person ansøger om hjælp til flytning efter lov om aktiv socialpolitik, kapitel 10 om hjælp i særlige tilfælde. Der er tale om en undtagelse til hovedreglen i bestemmelsens stk. 1.

Med lovændringen ændres hjemmelsgrundlaget for at yde hjælp til enkeltudgifter i forbindelse med flytning tillige, idet hjælpen ikke længere skal ydes efter § 81 i lov om aktiv socialpolitik eller § 35 i integrationsloven for så vidt angår personer, der er omfattet af integrationsloven. I stedet vil hjælp til dækning af enkeltudgifter i forbindelse med flytning i stedet skulle ydes efter § 85 i lov om aktiv socialpolitik eller § 39, stk. 2, i integrationsloven for så vidt angår personer, der er omfattet af integrationsloven.

Ændringen indebærer, at hjælp i forbindelse med flytningen, uanset om der søges på baggrund af en bolig- eller erhvervs-mæssig forbedring eller (for så vidt angår hjælp efter lov om aktiv socialpolitik) en social begivenhed, udbetales af den kommune, hvori boligen, ansøgeren flytter til, ligger. Dette skal sikre, at det er tilflytningskommunen, der vurderer, hvorvidt ansøgeren opfylder betingelserne i loven for at få hjælp til udgifter i forbindelse med flytning, herunder om flytningen forbedrer ansøgerens eller familiens bolig- eller erhvervsforhold.

11. Agterskrivelse og afgørelse i ét

For at sikre en tæt tidsmæssig sammenhæng mellem pligter og sanktioner er der pr. 1. januar 2020 skabt mulighed for, at kommunerne kan sende agterskrivelse (partshøring og afgørelse i samme brev) til uddan-

nelsesparate, herunder åbenlyst uddannelsesparate, og jobparate modtagere af hjælp i forbindelse med sanktioner efter §§ 36-40. For aktivitetsparate modtagere af hjælp vil kommunen fortsat skulle have udtømt alle rimelige muligheder for at komme i personlig kontakt med personen forud for sanktionering med henblik på en vurdering af, om der forelå en rimelig grund til udeblivelsen m.v. Kommunen kan derfor ikke sende agterskrivelse (partshøring og afgørelse i samme brev) til aktivitetsparate.

Agterskrivelsen vil udgøre den endelige afgørelse, som vil træde i kraft uden yderligere meddelelse til personen, med mindre personen kommer med bemærkninger inden for fristen.

Af agterskrivelsen skal det klart og tydeligt fremgå, at der er tale om en partshøring, hvornår der er frist for bemærkninger, og hvilken afgørelse kommunen på det foreliggende grundlag agter at træffe (f.eks. nedsættelse eller bortfald af hjælpen), hvis ikke vedkommende inden for en angiven frist kommer med yderligere oplysninger til sagen. Det vil endvidere skulle fremgå, at agterskrivelsen skal anses som den endelige afgørelse, og at afgørelsen vil træde i kraft uden yderligere meddelelser til personen, hvis den pågældende ikke fremkommer med bemærkninger inden for fristen. Hvis disse krav ikke er opfyldt, vil agterskrivelsen være ugyldig som afgørelse.

Hvis personen kommer med bemærkninger eller indsigelser til partshøringen, skal kommunen træffe en ny afgørelse, så bemærkningerne kan indgå i kommunens behandling af sagen. Ved brug af agterskrivelser er det således alene tidspunktet for afgørelsens meddelelse, der fremrykkes. Personen vil fortsat blive hørt og få mulighed for at komme med bemærkninger, inden afgørelse træffes.

Agterskrivelser vil ikke kunne anvendes i forbindelse med afgørelser om den skærpede rådighedssanktion efter § 40 a, se punkt 5.

12. Sanktion for manglende underskrift af opholds- og selvforsørgelseserklæringen (Integrationsloven)

En nytilkommet udlænding skal underskrive en opholds- og selvforsørgelseserklæring, jf. § 19, stk. 1, 3. pkt., i integrationsloven. Det har i dag ikke ydelsesmæssige konsekvenser, hvis udlændingen undlader at underskrive denne erklæring.

Fremover skal kommunen foretage fradrag i selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen eller overgangsydelsen ved manglende underskrivelse af opholds- og selvforsørgelseserklæringen. Der er tale om en engangssanktion. Kommunen skal forud for underskrivelsen i fornødent omfang vejlede modtageren af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse om pligten til at underskrive erklæringen og om konsekvenserne for selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen eller overgangsydelsen, hvis modtageren af selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen eller overgangsydelsen afslår at underskrive erklæringen. Udgangspunktet vil være, at erklæringen skal underskrives inden for den første måned efter, at kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for udlændingen.

Størrelsen af engangssanktionen er henholdsvis 600 kr., 1.200 kr., 1.800 kr. eller 2.100 kr., afhængigt af ydelsesniveauet. Fradraget udgør, jf. § 52, stk. 3, nr. 1, i integrationsloven, 600 kr. for personer under 30 år, der bor hos en eller begge forældre. Fradraget udgør, jf. § 52, stk. 3, nr. 2, i integrationsloven, 1.200 kr. for personer, der er fyldt 30 år og personer under 30 år, der ikke bor hos en eller begge forældre. Fradraget udgør, jf. § 52, stk. 3, nr. 3, i integrationsloven, 1.800 kr. for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (gifte og samlevende). Endelig udgør fradraget, jf. § 52, stk. 3, nr. 4, i integrationsloven, 2.100 kr. for personer, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (enlige forsørgere).

Det er indeholdt i begrebet engangssanktion, at manglende underskrift af en opholds- og selvforsørgelseserklæring i medfør af integrationsloven alene kan medføre fradrag i ydelsen én gang.

13. Ændring af rådighedstilsynet

Med ændringen af § 13 d i lov om aktiv social politik erstattes det stikprøvebaserede tilsyn med enkeltsager af en ordning, hvor Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering fører tilsyn på grundlag af nøgletal baseret på de lediges registrering af jobsøgningsaktiviteter i jobloggen på Jobnet og kommunernes indberetninger af rådighedssanktioner. Styrelsen vil indhente en udtalelse fra kommuner med mindre gode nøgletal eller med en andel af sanktioner, der afviger væsentligt fra landsgennemsnittet. Styrelsen vil herunder kunne anmode kommunen om at redegøre for, hvilke foranstaltninger kommunen har iværksat eller vil iværksætte for at forbedre kvaliteten af sagsbehandlingen.

Tilsynet med kommunernes rådighedsvurderinger i sager om jobparate modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse eller kontanthjælp vil dermed tage udgangspunkt i en registerbaseret benchmarking af kommunerne, og der vil i almindelighed ikke indgå en vurdering af kommunernes afgørelser i enkeltsager i tilsynet.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering kan dog efter lovens § 13 d, stk. 4, i særlige tilfælde indhente sager til gennemsyn fra kommunerne til brug for tilsynet. Styrelsen vil efter bestemmelsen endvidere ved tilsynsbesøg i den enkelte kommune kunne få udleveret sager til gennemsyn. Styrelsen får således hjemmel til at vurdere en kommunes afgørelser i enkeltsager, hvis der ud fra en konkret vurdering af resultaterne af benchmarkingen og den opfølgende dialog med kommunen er formodning om, at kommunen ikke administrerer i overensstemmelse med rådigheds- og sanktionsreglerne.

Ved den særlige stikprøvekontrol af enkeltsager skal Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering vurdere, om de gennemgåede afgørelser er i overensstemmelse med gældende rådigheds- og sanktionsregler, herunder om der fejlagtigt er udbetalt selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse eller kontanthjælp med den virkning, at udgiften ikke vil kunne anmeldes til statsrefusion. Kontrollen vil ikke være rettet mod de enkelte ydelsesmodtagere, men alene mod kommunernes administration af rådigheds- og sanktionsreglerne, og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering tildeles ikke kompetence til at kunne ændre kommunernes afgørelser i kontrolsagerne. Dette er helt tilsvarende den hidtidige tilsynsordning.

14. Øvrige elementer

Hotline

Der oprettes en hotline i Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, som bl.a. skal rådgive og vejlede kommunerne og a-kasserne om, hvordan de bedst muligt oplyser sager, hvor styrelsen har viderefornidlet oplysninger fra PET om kontanthjælps- og dagpengemodtagere, som er udrejst i relation til konflikten i Syrien og Irak.

Hotlinen skal også vejlede kommuner og a-kasser som led i implementeringen af reglerne om stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere m.v., jf. lov nr. 674 af 8. juni 2017 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love.

Hotlinen tilbyder desuden kommunerne bedre viden om socialt bedrageri og vejledning i forbindelse med politianmeldelse af sager om socialt bedrageri.

Endelig skal der via hotlinen rådgives om de særlige grupper, som det er svært for kommunerne at håndtere, som f.eks. fremmedkrigere, bandemedlemmer, herunder dømte bandekriminelle omfattet af karantæne, og bandemedlemmer i exitprogrammer m.v. Dvs. borgere med en problemstilling, der har en snitflade til politiet og retsvæsenet, og hvor kommunerne har brug for hurtige svar.

Hotlinen kan tilgås på telefon 72 21 75 05.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, den 27. december 2019

PETER TRUELS NIELSEN